

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0826U003417

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 13-07-2026

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Горбачевська Вікторія Аркадіївна

2. Viktoriia A. Horbachevska

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-7172-3973

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 011

Назва наукової спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Галузь / галузі знань: освіта

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Освітні, педагогічні науки

Дата захисту: 31-08-2026

Спеціальність за освітою: Середня освіта (Біологія та здоров'я людини)

Місце роботи здобувача: Організація відсутня

Код за ЄДРПОУ: 00000000

Місцезнаходження: -----, Київ, 00000, Україна

Форма власності: Змішана

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 15950

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 14.25

Тема дисертації:

1. Формування соціальної компетентності учнів гімназій в освітньому процесі Нової української школи
2. The Development of Social Competence secondary school students in the Educational Process of the New Ukrainian School

Реферат/анотація:

1. У дисертації запропоновано власну концепцію формування соціальної компетентності учнів гімназій в освітньому процесі Нової української школи. На основі аналізу наукових джерел та нормативно-правових положень актуальність обраної проблематики є дотичною до зміни переліку ключових компетентностей та освітніх галузей відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти, вміст якого наближено до європейських освітніх стандартів і практично впроваджено на загальнонаціональному рівні з вересня 2022 року, починаючи з 5-х класів базової середньої школи (гімназій). Разом з тим, реорганізація освіти з діючою реформою НУШ виступає складником загальнодержавного євроінтеграційного поступу та орієнтована на світові стандарти, тому випускник української школи має відзначатися як всебічно розвинута, соціально компетентна особистість, здатна до успішної самореалізації в майбутньому в усіх сферах життя. Постійні зміни в розвитку освіти та соціокультурному просторі України, зумовили перехід від традиційної, орієнтованої переважно на знання, системи навчання до компетентнісної. Реформування НУШ розраховано

на тривалі роки, з поступовим введенням змін. У Державному стандарті базової середньої освіти чітко викладено зміст ключових компетентностей, які ґрунтуються на невід'ємних рекомендаціях більшості експертів країн Європи. Проаналізовано змістове наповнення ключових компетентностей Державного стандарту базової середньої освіти та встановлено, що соціальна компетентність зазнає суттєвого концептуального оновлення: «виявлення поваги до інших, толерантність, уміння конструктивно співпрацювати, співпереживати, долати стрес і діяти в конфліктних ситуаціях, зокрема пов'язаних з різними проявами дискримінації; дбайливе ставлення до особистого, соціального здоров'я, усвідомлення особистих відчуттів і почуттів, здатність дослухатися до внутрішніх потреб; дотримання здорового способу життя; розуміння правил поведінки та спілкування, що є загальноприйнятими в різних спільнотах і середовищах та ґрунтуються на спільних моральних цінностях; спроможність діяти в умовах невизначеності та багатозадачності». Вищевказане комплексна характеристика соціальної компетентності повністю охоплює структуру соціального й емоційного інтелекту, а також є основою для збереження соціального здоров'я та формування соціальних навичок особистості. До емоційного інтелекту варто віднести «усвідомлення особистих відчуттів і почуттів», «здатність дослухатися до внутрішніх потреб», «співпереживання» (емпатія) та вміння «долати стрес». Ці маркери відображають внутрішньоособистісну та міжособистісну емоційну обізнаність і саморегуляцію, що є важливими у формуванні соціальної компетентності. Для соціального інтелекту характерно «розуміння правил поведінки та спілкування», що ґрунтуються на спільних моральних цінностях, «спроможність діяти в умовах невизначеності та багатозадачності». Це свідчить про здатність підлітка комунікувати, правильно аналізувати складені життєві ситуації. Соціальні навички варто інтерпретувати як «виявлення поваги до інших», «толерантність», «уміння конструктивно співпрацювати» та ефективно «діяти в конфліктних ситуаціях» (зокрема, протистояти дискримінації та булінгу). Окреслені характеристики є поведінково-діяльнісним вираженням підлітка. До соціального здоров'я доречно віднести «дбайливе ставлення до особистого, соціального здоров'я» та «дотримання здорового способу життя», що створюють гармонію між внутрішнім станом дитини та її успішною, безпечною і безконфліктною інтеграцією у соціум. У межах Державного стандарту було виокремлено «соціальну і здоров'язбережувальну освітню галузь» з упровадженням інноваційних інтегрованих курсів. Вважаємо, що недоліком курсів морально-етичного спрямування при їх вивченні учнями гімназій адаптаційного циклу навчання (5–6 класів) є викладання з мінімальною кількістю годин на тиждень. Тому для ефективного формування соціальної компетентності учнів гімназій важливою є практична імплементація інтерактивних та інноваційних методів навчання, використання тренінгових технологій, методів групової (командної роботи). Системне застосування зазначених методів у межах освітнього процесу дозволить забезпечити вищі рівні сформованості соціальної компетентності учнів, особливо в класах адаптаційного циклу навчання. Таким чином, охарактеризовано основні напрями формування соціальної компетентності учнів гімназій в освітньому процесі Нової української школи. Визначено, що на процес формування соціальної компетентності гімназистів в освітньому просторі має вплив широкий спектр факторів, які пов'язані з сприйняттям та відчуттям соціальної дійсності учнями, розумінням емоційного стану, дотриманням суспільні норми поведінки та комунікації, з усвідомленням ціннісного ставлення до соціального здоров'я.

2. This dissertation proposes an original concept for developing the social competencies of gymnasium students within the educational process of the New Ukrainian School. Based on an analysis of academic sources and regulatory provisions, the relevance of the chosen topic relates to changes in the list of key competencies and educational fields in accordance with the State Standard for Basic secondary education, the content of which is aligned with European educational standards and has been implemented in practice at the national level since September 2022, beginning with the 5th grade of basic secondary school (gymnasiums). At the same time, the reorganization of education under the current New Ukrainian School (NUS) reform is part of the nation's progress toward European integration and is aligned with global standards; therefore, graduates of Ukrainian schools should be well-rounded, socially competent individuals capable of successfully realizing their potential in all areas of life in the future. Constant changes in the development of education and the sociocultural landscape of Ukraine have led to a transition from a traditional, primarily knowledge-oriented education system to a competency-based

one. The reform of the New Ukrainian School (NUS) is designed to take place over many years, with changes being introduced gradually. The State Standard for Basic Secondary Education clearly outlines the content of key competencies, which are based on the fundamental recommendations of most experts in European countries. The content of the key competencies in the State Standard for Basic Secondary Education has been analyzed, and it has been established that social competence is undergoing a significant conceptual update: «showing respect for others, tolerance, the ability to cooperate constructively, empathy, coping with stress, and acting in conflict situations, particularly those related to various forms of discrimination; caring for one's personal and social well-being, awareness of one's own feelings and emotions, and the ability to listen to one's inner needs; adherence to a healthy lifestyle; understanding of the rules of behavior and communication that are generally accepted in various communities and environments and are based on shared moral values; the ability to act in conditions of uncertainty and multitasking». The above comprehensive description of social competence fully encompasses the structure of social and emotional intelligence and also serves as the foundation for maintaining social well-being and developing an individual's social skills. Emotional intelligence includes «awareness of one's own feelings and emotions», «the ability to listen to one's inner needs», «empathy» and the ability to «cope with stress.» These markers reflect intrapersonal and interpersonal emotional awareness and self-regulation, which are important in the development of social competence. Social intelligence is characterized by «an understanding of the rules of behavior and communication» based on shared moral values, as well as «the ability to act in conditions of uncertainty and multitasking». This demonstrates an adolescent's ability to communicate and correctly analyze complex life situations. Social skills should be interpreted as «showing respect for others», «tolerance», «the ability to cooperate constructively», and effectively «handling conflict situations» (in particular, standing up against discrimination and bullying). These characteristics represent an adolescent's behavioral and activity-based expressions. Social well-being appropriately includes «caring for one's personal and social well-being» and «adhering to a healthy lifestyle», which create harmony between a child's inner state and their successful, safe, and conflict-free integration into society. Within the framework of the State Standard, the «social and health-promoting educational field» was identified, with the introduction of innovative integrated courses. We believe that a shortcoming of moral and ethical courses taught to students in the adaptation cycle of gymnasiums (grades 5–6) is that they are taught for a minimal number of hours per week. Therefore, for the effective development of social competence among gymnasium students, it is important to implement interactive and innovative teaching methods, as well as to utilize training technologies and group (team) work methods. The systematic application of these methods within the educational process will ensure higher levels of social competence development among students, particularly in classes of the adaptive learning cycle.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Інформаційні та комунікаційні технології

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Розвиток сучасних інформаційних, комунікаційних технологій, робототехніки

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Коцур Н., Горбачевська В. Прогностична модель підготовки майбутніх вчителів до здоров'язбережувальної діяльності в університетському освітньому середовищі. *Scientia et societas*. 2022. Vol. 2. P. 34-43. DOI: 10.31470/2786-6327/2022/2/34-43 URL: https://sets.com.ua/web/uploads/pdf/Scientia%20et%20societas2_Vol%201%20No%202%202022-34-43.pdf
- 2. Горбачевська В., Вишник О. Формування навичок соціальної компетентності в дітей шкільного віку. *Вісник науки та освіти. Серія «Педагогіка»*. 2023. № 12 (18). С. 340–353. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-12\(18\)-340-353](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2023-12(18)-340-353)

- 3. Горбачевська В. Роль інтерактивних методів навчання у формуванні соціальної компетентності учнів гімназій. Вісник науки та освіти. Серія «Педагогіка». 2025. № 12 (42) С. 1595-1608. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-12\(42\)-1595-1608](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-12(42)-1595-1608)
- 4. Горбачевська В. Соціальний та емоційний інтелект як чинники формування соціальної компетентності підлітків: теоретико-діагностичний аспект. Перспективи та інновації науки. 2026. № 3 (61). С. 393-406. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-3\(61\)-393-406](https://doi.org/10.52058/2786-4952-2026-3(61)-393-406)
- 5. Яценко Т., Горбачевська В. Підручник як засіб формування соціальної компетентності учнів гімназій у реаліях Нової української школи. Проблеми сучасного підручника. 2026. № 36. С. 131-141. DOI: <https://doi.org/10.32405/2411-1309-2026-36-131-141>
- Коцур Н., Горбачевська В. Особливості формування соціальної компетентності учнів під час дистанційного навчання в умовах воєнного стану. Сучасна освіта: стратегії та технології навчання: зб. наук. праць у 2 частинах / наук. ред. О. І. Шапран. Ч. 1. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2023. С. 295-303.
- 7. Горбачевська В. Особливості формування соціальної компетентності учнів при вивченні інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека, добробут». Science, latest trends, modern problems and improvement of theories: Proceedings of the XXXIV International Scientific and Practical Conference (August 29 – September 01, 2023). Warsaw, Poland: International Science Group. P. 146-148
- 8. Горбачевська В., Коцур Н. Формування соціальної компетентності учнів 5-х класів шляхом здорового способу життя. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика: матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 16-18 березня 2023 р.) / Харк. нац. пед. ун-т імені Г. С. Сковороди. Харків, 2023. С. 1066-1070.
- 9. Горбачевська В. Реалізація навичок соціальної компетентності учнів при виникненні небезпечних ситуацій. Безпека життєдіяльності, екологія і охорона здоров'я дітей і молоді XXI сторіччя: сучасний стан, проблеми та перспективи: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (Переяслав, 28-29 вер. 2023 р.). Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2023. С. 43-45.
- 10. Горбачевська В. Безпека соціального середовища для дітей з особливими освітніми потребами. Безпека життєдіяльності, екологія і охорона здоров'я дітей і молоді XXI сторіччя: сучасний стан, проблеми та перспективи: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (Переяслав, 30-31 жовт. 2024 р.). Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2024. Вип. 14. С. 52-56.
- 11. Горбачевська В. Значущість емоційного інтелекту та емпатії в формуванні соціальної компетентності молодших підлітків. Сучасні аспекти модернізації науки: стан, проблеми, тенденції розвитку: матеріали LIX-ої Міжнар. наук.-практ. конф. (Познань (Польща), 07 серпня 2025 р.) / за ред. І.В. Жукової, Є.О. Романенка. Познань: ГО «ВАДНД», 2025. С. 48-52.
- 12. Горбачевська В. Значення здоров'язбережувальних технологій у формуванні соціальної компетентності учнів гімназій. Безпека життєдіяльності, екологія і охорона здоров'я дітей і молоді XXI сторіччя: сучасний стан, проблеми та перспективи: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. (Переяслав, 30-31 жовт. 2025 р.). Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2025. Вип. 15. С. 42-45.
- 13. Горбачевська В., Яценко Т. Особливості реалізації компетентісно-діяльнісного підходу в формуванні соціальної компетентності учнів середньої школи. Сучасна освіта: стратегії та технології навчання молоді і дорослих: зб. наук. пр. / за ред. О. І. Шапран і Ю. П. Шапрана. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2026. С.184-193.
- 14. Яценко Т. О. Горбачевська В. А. Педагогічна майстерність учителя Нової української школи. Волошинські читання. Шкільна літературна освіта: традиції і новаторство: зб. матеріалів XIII Всеукр. наук.-практ. конф. / за заг. ред. Т. О. Яценко. Київ: Грамота, 2026. С. 54-59.
- 15. Горбачевська В. Оцінка рівня сформованості соціальної компетентності в учнів адаптаційних класів при вивченні предметів соціальної і здоров'язбережувальної галузі. Здоров'я учнівської та студентської молоді: безпекові та психолого-педагогічні аспекти: колективна монографія / за заг. ред. Н.І. Коцур; упоряд. Л.П.Товкун. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2024. Вип. 6. С. 263-286.

- 16. Горбачевська В.А. Гігієнічна оцінка технологій збереження здоров'я у закладах загальної середньої освіти: теоретичне обґрунтування. Проблеми та перспективи розвитку біологічної освіти: зб. наук. праць / наук. ред. Ю.П. Шапран; уклад.: Л.І. Довгопола. Переяслав (Київ. обл.): Домбровська Я. М., 2021. С. 79-83.

Наукова (науково-технічна) продукція: методи, теорії, гіпотези; методичні документи

Соціально-економічна спрямованість: підвищення продуктивності праці

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U113875

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Яценко Таміла Олексіївна

2. Tamila O. Yatsenko

Кваліфікація: д. пед. н., с.н.с., 13.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-6121-7495

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 02141221

Місцезнаходження: вул. Богдана Хмельницького, Київ, 01030, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Коцур Надія Іванівна

2. Nadiia I. Kotsur

Кваліфікація: д. і. н., професор, 07.00.07

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0003-3072-1706

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Лісовець Олег Васильович
2. Oleh V. Lisovets

Кваліфікація: д. пед. н., професор, 13.00.05

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4641-3121

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Код за ЄДРПОУ: 02125668

Місцезнаходження: вул. Графська, Ніжин, Ніжинський р-н., 16602, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Жорова Ірина Ярославівна
2. Iryna Y. Zhorova

Кваліфікація: д.пед.н., професор, 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-4304-4962

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Комунальний вищий навчальний заклад "Херсонська академія неперервної освіти" Херсонської обласної ради

Код за ЄДРПОУ: 02139794

Місцезнаходження: вул. Покришева, Херсон, 73034, Україна

Форма власності: Комунальна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Хмельницька Олена Сергіївна
2. Olena S. Khmelnytska

Кваліфікація: к. пед. н., доц., 13.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-0644-6201

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Сергійчук Олена Миколаївна

2. Olena M. Serhiichuk

Кваліфікація: к. і. н., доц., 07.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2008-1122

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Університет Григорія Сковороди в Переяславі

Код за ЄДРПОУ: 04543387

Місцезнаходження: вул. Сухомлинського, Переяслав, Переяслав-Хмельницький р-н., 08401, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Онищенко Наталія Петрівна

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Онищенко Наталія Петрівна

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Онищенко Н.П.

Реєстратор

Юрченко Тетяна Анатоліївна

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Тетяна Анатоліївна